

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET

Engelsk Læseplan

2019

Indhold

1	Om læseplanens funktion	3
2	Læseplanens opbygning	4
3	Fagets formål og identitet	5
3.1	Fagets identitet	5
3.2	Fagets forståelse af sprog, kultur og tekst	6
4	Fagets kompetenceområder og kompetencemål	7
4.1	Mundtlig kommunikation	8
4.2	Skriftlig kommunikation	9
4.3	Kultur og samfund	10
5	Udviklingen i indholdet i undervisningen	11
5.1	Mundtlig kommunikation 1.-4. klasse	11
5.2	Skriftlig kommunikation 1.-4. klasse	13
5.3	Kultur og samfund 1.-4. klasse	15
5.4	Mundtlig kommunikation 5.-7. klasse	16
5.5	Skriftlig kommunikation 5.-7. klasse	18
5.6	Kultur og samfund 5.-7. klasse	20
5.7	Mundtlig kommunikation 8.-9. klasse	21
5.8	Skriftlig kommunikation 8.-9. klasse	24
5.9	Kultur og samfund 8.-9. klasse	25
6	Tværgående emner og problemstillinger	27
6.1	Tværfaglighed	27
7	Tværgående temaer	28
7.1	It og medier	28
7.2	Innovation og entreprenørskab	29

1 Om læseplanens funktion

Læseplanen beskriver grundlaget for undervisningen i faget. Læseplanen fortolker forholdet mellem skolens formål, lovens centrale bestemmelser om undervisningens tilrettelæggelse og de fagspecifikke bestemmelser i Fælles Mål.

Fagformålet beskriver, hvordan faget bidrager til at opfylde folkeskolens formål, og angiver den overordnede retning for tilrettelæggelsen af undervisning i faget. Fagformålet og de underliggende kompetencemål samt færdigheds- og vidensområder er således den overordnede ramme for lærerens overvejelser om tilrettelæggelse af undervisningen, herunder overvejelser vedrørende valg af undervisningens indhold. Læseplanen udfolder de bindende kompetencemål samt færdigheds- og vidensområderne i Fælles Mål, hvor det faglige indhold konkretiseres.

Læseplanen uddyber kompetencemålene og beskriver det indhold og den progression, der skal knytte sig til kompetencemålene, med henblik på at give en ramme for lærernes valg af indhold. Læseplanen beskriver de bindende færdigheds- og vidensområder, der ligger under fagets kompetencemål på de enkelte trinforløb. Færdigheds- og vidensområderne angiver i overskriftsform afgørende faglige elementer i arbejdet hen imod at indfri kompetencemålene som udgangspunkt for bestræbelsen på at opfylde fagformålet og skal danne udgangspunkt for tilrettelæggelsen af undervisningen.

2 Læseplanens opbygning

Læseplanen for engelsk er opbygget på følgende måde:

Kapitel 3 beskriver fagets formål og identitet, samt hvordan faget relaterer sig til folkeskolens formål.

Kapitel 4 beskriver fagets kompetenceområder og kompetencemål. Kapitlet beskriver kompetenceområdernes indbyrdes sammenhæng.

Kapitel 5 beskriver færdigheds- og vidensområderne for hvert trinforløb. Beskrivelserne tager udgangspunkt i de kompetencemål, der er knyttet til trinforløbet.

Kapitel 6 beskriver fagets rolle i tværgående emner og problemstillinger.

Kapitel 7 beskriver, hvordan faget kan bidrage til arbejdet med folkeskolens tværgående temaer, dog undtaget sproglig udvikling.

3 Fagets formål og identitet

Fagets formål

Eleverne skal i faget engelsk udvikle sproglige, tekstmæssige og interkulturelle kompetencer, således at de kan anvende engelsk nationalt og globalt i deres aktuelle og fremtidige liv. Eleverne skal udvikle deres nysgerrighed og bevidsthed om engelsk sprog og kunne vælge egnede sproglærings- og kommunikationsstrategier som grundlag for fremmedsprogsindlæringen.

Stk. 2. Eleverne skal ved at anvende varierede arbejdsmetoder, it og medier, tværfagligt samarbejde og internationale kontakter opnå oplevelse, fordybelse og virkelyst. Herved skal eleverne bevare lysten til at beskæftige sig med sprog og kultur til fremme af deres alsidige udvikling.

Stk. 3. Eleverne skal arbejde med emner, der belyser, hvordan mennesker tænker og lever i den engelsksprogede verden, så de kan blive fortrolige med egen kultur i samspil med andre kulturer. Herigennem får eleverne mulighed for at udvikle deres forståelse for mennesker med forskellig kulturel baggrund og forberede sig til et liv i et globalt samfund.

Formålet med faget engelsk er at fremme elevernes oplevelse med, indlevelse i og forståelse af fremmedsprog, kultur og tekster som kilder til deres alsidige udvikling. Eleverne skal lære at kommunikere på engelsk med mennesker fra hele verden ved at udvikle sproglige, interkulturelle og tekstmæssige kompetencer, og de skal få lyst til og mod på at arbejde med sprog og kultur generelt. Sprogundervisning arbejder med at bygge bro mellem mennesker og fællesskaber med respekt for mangfoldighed og forskellighed. Faget engelsk åbner op for nye og større horisonter i en globaliseret, multikulturel verden og har på denne måde en almindennende funktion.

Fagets formål bidrager til folkeskolens overordnede formål ved at arbejde med og give eleverne forståelse for egne og andres kulturer og forskellige kulturelle udtryk. Igennem dette arbejde fremmes de enkelte elevers alsidige udvikling, ligesom deres forståelse af sig selv i forhold til en omverden nuanceres. På denne måde er faget med til at kvalificere elevernes deltagelse og medansvar i et demokratisk samfund. Faget bidrager desuden med at forberede eleverne til videre uddannelse, som ofte kræver god indsigt i engelsk til både professionelt, samfundsmæssigt og personligt brug.

3.1 Fagets identitet

Faget er et humanistisk fag, der har fokus på sprog, kultur og tekster, og disse tre områder har alle med kommunikation at gøre. Der er fokus på engelsk, men samtidig er det ofte relevant at inddrage andre sprog for derigennem at få dybere forståelse for sprog generelt. Det særlige for sprogfag er, at der igennem mødet med et nyt sprog åbnes for, at eleverne gør sig nye sproglige erfaringer og dermed kvalificerer deres forståelse af sprog, kulturer og tekster.

Fagets læringsforståelse er, at man lærer ved at konstruere ny viden og færdigheder, og det betyder, at eleverne skal være deltagende, aktive og møde variation i undervisningen. Alle elever ved og kan noget om sprog, kultur og tekster i forvejen, når de starter på et nyt sprogfag. Denne viden kan bringes i spil, ved at eleverne gætter sig til, leger med og udforsker faget.

Engelsk har en særlig status som globalt sprog og anvendes ofte som lingua franca. Engelsk er desuden det første fremmedsprog, eleverne møder i skolen, og det er derfor vigtigt, at undervisningen får eleverne til at synes, at det er sjovt og meningsfuldt at lære fremmedsprog.

Eleverne arbejder med engelsk og dansk i hele skoleforløbet. Begge fag har fokus på sprog som kommunikation og på at afkode tegn i kultur og tekster. Engelskfaget har på den måde en særlig mulighed for at understøtte dele af indholdet i danskundervisningen, fx ved at der arbejdes med de samme læseforståelsesstrategier. Mødet med et nyt sprog, som ikke føles 'naturligt' og automatisk, giver samtidig eleverne mulighed for at opdage metaperspektiver på sprog gennem fokus på forskelle og ligheder.

3.2 Fagets forståelse af sprog, kultur og tekst

Faget bygger på et kommunikativt, funktionelt sprogsyn. Kommunikativt og funktionelt, da sprog er et redskab for kommunikation og tanker og dermed altid har en funktion for mennesker. Faget arbejder derfor med sprog i forskellige situationer, med forskellige emner og forskellige deltagere og med, hvordan sproglige former varierer i forhold til kommunikationens formål. Eleverne skal udvikle sprog, der er hensigtsmæssigt og præcist i forhold til den givne sammenhæng, og de skal derfor have mulighed for at få erfaringer med mange og varierede situationer og med de mange muligheder for hensigtsmæssige sproglige valg.

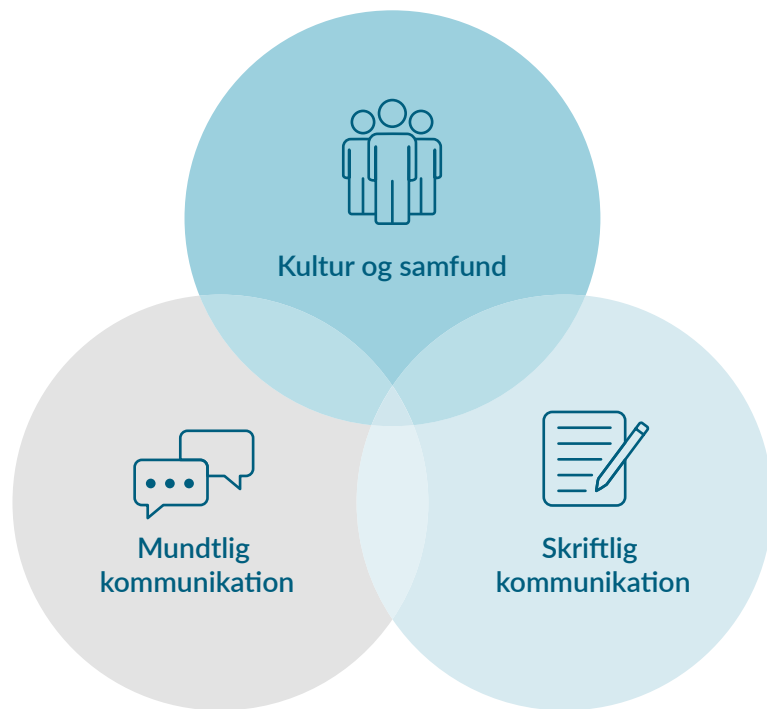
Faget bygger på et dynamisk kultursyn. Dynamisk, da kultur forstås som noget, der udvikles og ændres hele tiden gennem menneskers forhandling og fortolkning, når de mødes. En person er medlem af mange forskellige kulturelle fællesskaber, som kan gå på tværs af nationale grænser. Interkulturel kompetence betyder i den sammenhæng, at eleverne udvikler kompetence til at undersøge og handle nysgerrigt og respektfuldt i forskellige kulturelle praksisser. De skal derfor have erfaringer med varierede praksisser og opbygge et nuanceret sprog til brug i disse forskellige situationer.

Faget bygger på et bredt tekstbegreb. Bredt, fordi tekster kan være skrevne, mundtlige, visuelle, multimodale og kombinere fx ord, lyd, billeder eller typografi. En tekst forstås som en sammenhængende, meningsbærende ytring om noget, der står i relation til en konkret situation og kontekst, og kan derfor være alt fra en sætning til en film. Tekster er sat sammen af tegn, som fx bogstaver og billeder, og tegnenes betydning viser sig i kommunikation. Eleverne skal videreudvikle deres tekstmæssige kompetencer fra skolens øvrige fag, fx dansk, matematik og billedkunst. De skal opleve sig som deltagere i engelsksproget kommunikation, hvor de kan udtrykke egne ideer og synspunkter og kan fortolke og forstå andres.

4 Fagets kompetenceområder og kompetencemål

Sprog er mundtlig og skriftlig kommunikation, og kommunikation foregår i kulturelle, samfundsmæssige og tekstmæssige sammenhænge. På denne baggrund har faget tre sammenhængende kompetenceområder: Mundtlig kommunikation, skriftlig kommunikation samt kultur og samfund.

Figur 1: De tre kompetenceområder for engelsk

De tre kompetenceområder udgør en faglig sammenhæng, overlapper hinanden på flere områder og er indbyrdes afhængige i forhold til at fremme elevens alsidige udvikling, både fagligt, personligt, kulturelt og socialt. Undervisningen kan ofte med fordel integrere de tre områder, men der kan også arbejdes mere intensivt med fokus på et af områderne.

4.1 Mundtlig kommunikation

Mundtlig kommunikation har fokus på, at eleven skal kunne forstå og producere mundtligt sprog i forskellige sammenhænge. Desuden er der fokus på strategier til løsning af kommunikative problemer, udvikling af ordforrådet og variation i sproget samt sprog læringsstrategier.

Kompetenceområdet har også fokus på, at eleverne gennem kommunikation indgår i fællesskaber med andre mennesker og derigennem får mulighed for at udvikle deres egen 'stemme' og identitet i forbindelse med fremmedsproget dvs. så de begynder at kunne udtrykke deres personlighed og holdninger, så de kan deltage som aktive og kritiske borgere i et demokratisk samfund og i en global verden.

Kompetencemålenes progression er illustreret i nedenstående tabel:

Oversigt over kompetencemålenes progression

1.-4. klassetrin	5.-7. klassetrin	8.-9. klassetrin
Eleven kan deltage i korte og enkle samtaler om konkrete hverdagsemner på engelsk.	Eleven kan deltage i kortere samtaler og give korte, sammenhængende fremstillinger af almindelige situationer og emner på engelsk.	Eleven kan deltage i længere, spontane samtaler og argumentere for egne synspunkter på engelsk.

Kompetenceområdet mundtlig kommunikation og kompetencemålene knyttet hertil rummer en progression, hvor eleverne på 1.-4. klassetrin vil opnå kompetencer til at kunne deltage i korte, enkle interaktioner på engelsk. Der vil være tale om enkelt sprog både i forhold til ordforråd og sætningsstruktur og de mest almindelige talehandlinger i en enkel tekststruktur, som fx spørgsmål og svar, der hænger sammen. Med hverdagsemner menes, at elever kan lytte og tale om konkrete ting, de kan se eller kender godt, og at de lytter og taler i en kommunikativ situation, som er kendt og forudsigelig. Der er fokus på, at eleverne er aktive som sprogbrugere, og at de har mod til at bruge sproget i stilladserede interaktioner med andre.

På 5.-7. klassetrin kan eleverne deltage i lidt længere samtaler og begynde at udtrykke sig mere selvstændigt. Sproget er mere komplekst både i forhold til talehandlinger, ordforråd og sætningsstrukturer, og samtalen vil rumme flere trin i en dialog, som samlet er meningsfuld.

Emnerne skal stadig være kendte, men indholdet kan blive lidt mere abstrakt ved fx også at omhandle forestillede ting eller faktuelle informationer i fortid eller fremtid. Der er stadig fokus på, at eleverne tør bruge sproget, også selvom det, de siger, ikke altid er helt meningsgivende. Det er vigtigt, at eleverne bruger sproget og forsøger at tilpasse det til den kommunikationssituation, de indgår i. Eleverne skal få mod på at tale engelsk og på at prøve sig frem gennem forskellige kommunikative sprogbrugssituationer.

På 8.-9. klassetrin vil eleverne opnå kompetence til at deltage i længere, spontane samtaler og argumentere for deres synspunkter. At kunne argumentere for sine synspunkter kræver et mere komplekst sprog både i forhold til talehandlinger, et relevant ordforråd inden for emnet og sætningsstrukturer, som dækker forskellige trin i en samtale eller en præsentation. At argumentere vil ofte omfatte mere abstrakte emner, som dog stadig skal være nogle, eleverne kan interessere sig for og forstå. Eleverne kan variere sproget, så det i vid udstrækning er hensigtsmæssigt i forhold til det formål, deres kommunikation har, og det er også præget af større sproglig præcision. Med spontane samtaler menes, at eleverne kan og tør indgå i samtaler, som ikke har været trænet på forhånd, uden støttepapirer og med hensigtsmæssige reaktioner på det, der sker i samtalen. Det behøver ikke altid at lykkes, og eleverne skal derfor kunne vælge kommunikationsstrategier, hvis sproget ikke slår til.

4.2 Skriftlig kommunikation

Skriftlig kommunikation har fokus på, at eleven skal kunne forstå og producere skriftligt sprog i forskellige sammenhænge og gradvist arbejde sig hen imod øget sproglig kompleksitet og præcision. Eleven skal kunne læse og skrive forskellige typer tekster og skal desuden opbygge strategier til udvikling af skriftsproget. Gennem arbejdet med skriftlig kommunikation får eleverne desuden indsigt i sprog, sprogbrug og sproglæring.

Arbejdet med skriftsprog understøtter arbejdet med det mundtlige sprog og omvendt. I flere sammenhænge er der overlapning mellem mundtligt og skriftligt sprog, ligesom der findes hybridformer som fx SMS, vlogs og multimodale tekster.

Ligesom for mundtlig kommunikation har kompetenceområdet skriftlig kommunikation fokus på, at eleverne er sprogligt aktive og indgår i skriftlige interaktioner med andre mennesker. Eleverne skal også skriftligt have mulighed for at udvikle deres egen 'stemme' og identitet, ligesom de skal have indsigt i forskellige måder at anvende skriftsproget på.

Kompetencemålenes progression er illustreret i nedenstående tabel:

Oversigt over kompetencemålenes progression

1.-4. klassetrin	5.-7. klassetrin	8.-9. klassetrin
Eleven kan forstå og skrive hyppige ord og udtryk samt korte tekster om hverdags-emner på engelsk.	Eleven kan forstå og skrive kortere tekster i forskellige genrer på engelsk.	Eleven kan forstå og skrive længere, sammenhængende tekster med forskellige formål på engelsk.

Kompetenceområdet skriftlig kommunikation og kompetencemålene knyttet hertil rummer en progression, hvor eleverne på 1.-4. klassetrin vil opnå kompetencer til at kunne forstå og skrive meget korte og enkle tekster af forskellig slags. De kan læse og skrive med et enkelt kommunikativt formål for øje. Eleverne kan forstå og anvende et enkelt ordforråd med transparente ord og gættestrategier samt enkle sætningsstrukturer, og de kan overskue og opbygge en simpel tekststruktur. Med hverdagsemner menes, at eleverne kan læse og skrive om konkrete og genkendelige emner og kommunikative situationer. Undervisningen skal give eleverne mulighed for at være deltagende og aktive som sprogbrugere, også skriftligt, så de udvikler mod til at læse og skrive.

På 5.-7. klassetrin kan elever både forstå og skrive lidt længere tekster i forskellige genrer, så de efterhånden begynder at forstå sammenhængen mellem genrer, formål og sproglige former. Sproget er mere komplekst både på tekst-, sætnings- og ordniveau. Emnerne skal stadig være kendte, men indhold og genre kan blive lidt mere abstrakt og varieret. Elevernes sproglige aktivitet er stadig i fokus. Det er vigtigt, at eleverne forstår skriftlighed som kommunikation, og at de opbygger og bevarer glæden ved og modet til at læse og skrive, også selvom deres sprog ikke altid slår helt til.

På 8.-9. klassetrin vil eleverne opnå kompetencer til at læse og skrive længere tekster med forskellige formål, og det indebærer indsigt i formål og genrer. At kunne læse og skrive forskellige typer af tekster kræver et komplekst, varieret sprog og en sproglig bevidsthed om sammenhænge mellem tekstformål, tekstindhold, kommunikationsdeltagere, medier og den sproglige form. Emnerne skal have relevans for elevernes personlige, sociale og faglige liv og dannelse og skal derfor vælges med omhu af læreren i forhold til fagets overordnede formål.

4.3 Kultur og samfund

Kultur og samfund er den ramme, som sproget anvendes i. Området har fokus på, at eleverne skal kunne bruge sproget i forskellige sammenhænge med forskellige formål. Disse formål omfatter både konkrete og tekstmæssige interaktioner med andre samt digital adgang til den store del af verden, der benytter engelsk.

Eleverne skal udvikle forståelse for og gøre sig erfaringer med, hvad kultur og samfund er, og hvordan kulturelle og samfundsmæssige praksisser kan genkendes og forstås. Det er nyttigt, men ikke tilstrækkeligt at få faktuel viden om kulturelle grupper inden for og på tværs af nationer. Eleverne skal desuden forstå, at kultur og samfund er mere end viden og også omfatter holdninger og handlinger. Eleverne skal opnå kompetence i både at forstå og handle hensigtsmæssigt og selvstændigt som deltagere i forskellige kulturelle fællesskaber og i at indgå i kulturmøder både mundtligt og skriftligt.

Arbejdet med andres og egne tekster tilbyder eleverne en adgang til verden, til eget og andres liv i mange forskellige kontekster. I lærerens valg af indhold og metoder åbnes der for, at eleverne får øget indblik og udsyn og gradvist gøres i stand til at reflektere, gennemskue og handle i forskellige sammenhænge. Kompetencemålenes progression er illustreret i nedenstående tabel:

Oversigt over kompetencemålenes progression

1.-4. klassetrin	5.-7. klassetrin	8.-9. klassetrin
Eleven kan sammenligne børns hverdag i engelsksprogede lande med egen hverdag.	Eleven kan indgå i enkle kulturmøder ved brug af forskellige medier.	Eleven kan agere selvstændigt i internationale kulturmøder på baggrund af forståelse af kulturelle og samfundsmæssige forhold.

Kompetenceområdet kultur og samfund og kompetencemålene knyttet hertil rummer en progression, hvor eleverne på 1.-4. klassetrin kan forstå, at der er forskel på børns hverdag. Emner fra elevernes hverdag starter med konkrete, genkendelige emner fra fx hjem, skole og fritid, så eleverne har et godt grundlag for at sammenligne med andre børn. Det er vigtigt at lave sammenligninger med konkrete børn fra forskellige steder og livsomstændigheder samt skabe perspektiv for disse børns tilværelse, så stereotype forståelser undgås. Tekster indgår i arbejdet som grundlag for sammenligninger og nye forståelser.

På 5.-7. klassetrin kan der stadig ses på forskelle og ligheder mellem mennesker, men her skal der større fokus på at gøre eleverne til handlende i forhold til at være i direkte kontakt med andre. Emnerne kan række ud over elevernes nære hverdag, og de skal være nogle, som er væsentlige for elevernes dannelse og alsidige udvikling i et globalt samfund med mange udfordringer og kulturer. Eleverne skal være deltagende i enkle kulturmøder, både ved at møde og producere forskellige tekster og ved, fx digitalt, at møde andre børn med forskellige formål for øje.

På 8.-9. klassetrin skal eleverne opnå kompetence til at møde tekster og mennesker på en selvstændig og hensigtsmæssig måde. Emnerne kan være mere abstrakte og involvere elevernes holdninger og forståelser som borgere i et globalt samfund. Konkrete møder med andre skal indeholde overvejelser i forhold til egne og andres holdninger og værdier. Eleverne skal være aktive, deltagende, handlende og kunne interagere med andre, og de skal kunne reflektere kritisk over både egne og andres måder at forstå tekster og situationer på.

5 Udviklingen i indholdet i undervisningen

Kapitlet beskriver for hvert af fagets trinforløb, hvordan færdigheds- og vidensområderne inden for de tre kompetenceområder kan bidrage til, at kompetencemålene bliver opfyldt.

5.1 Mundtlig kommunikation 1.-4. klasse

Kompetencemålet for mundtlig kommunikation på 1. trin er:

Eleven kan deltage i korte og enkle samtaler om konkrete hverdagsemner på engelsk.

Kompetencemålet har fokus på, at eleverne ved slutningen af 4. klasse kan indgå i korte og enkle interaktioner med andre, som fx små dialoger og at bruge engelsk i lege, og at de kan lytte til og tale om emner, de har interesse for. Det gælder først og fremmest andre elever og læreren i klasserummet, men gennem fx digitale hjælpemidler kan man også komme i kontakt med elever fra andre klasser og skoler. Det er vigtigt, at eleverne får tillid til, at de kan forstå og tale engelsk inden for disse rammer, og at de kan indgå i meningsfulde dialoger med andre. Den tillid opbygges gennem succesoplevelser med mundtligt sprogbrug, som også giver mod på at bruge sproget, selvom de sproglige ressourcer ikke altid slår til. I den sammenhæng skal eleven have støtte til at bruge enkle kommunikationsstrategier. Undervisningen har fra starten fokus på, hvordan man lærer sprog. Eleverne kan fx stifte bekendtskab med sproglæringsstrategier ved, at læreren tilrettelægger undervisningen med aktiviteter, som i sig selv udgør forskellige former for sproglæringsstrategier, fx at mime, spørge om hjælp på engelsk og ved inddragelse af elevens andre sproglige ressourcer.

Kompetenceområdet mundtlig kommunikation omfatter følgende seks færdigheds- og vidensområder:

- **Lytning:** At forstå mundtligt engelsk både i dialog og som monolog.
- **Samtale:** At indgå i dialog med andre i forskellige situationer.
- **Præsentation:** At producere mundtligt engelsk som monolog i forskellige situationer.
- **Sprogligt fokus:** At opbygge ordforråd, både enkeltord, chunks og fraser.
- **Kommunikationsstrategier:** At opbygge strategier til løsning af kommunikative problemer.
- **Sproglæringsstrategier:** At opbygge strategier til læring af sprog.

Lytning

Lytning er den primære indgang til det nye sprog. Gennem lytning får eleven præsenteret ord og strukturer som modeller for, hvordan engelsk fungerer.

Allerede fra første time kan engelsk være lærerens dominerende klasseværelsessprog, så rutiner som fx enkle hilsener, instruktioner og beskeder foregår på engelsk. Sproget kan understøttes af gestik, mimik, billeder og ting samt hyppige gentagelser af ord og faste vendinger. Lytteforståelsen kan opbygges gennem legende aktiviteter, som giver eleverne

succesoplevelser, og ved at der fokuseres på nøgleord og vendinger. Undervisningen kan lede hen imod, at eleverne ved slutningen af 4. klasse kan forstå helheder i enkelt sprog ved at fokusere på fx kendte nøgleord og vendinger samt ved at gætte ud fra konteksten.

Samtale

Samtale omfatter, at man lytter til andre og selv byder ind i en meningsfuld interaktion. Samtale omfatter således både det receptive, at lytte, og det produktive, at tale.

Der kan arbejdes med elevernes sproglige selvtillid og kompetence fx gennem legeprægede aktiviteter med indbyggede gentagelser. Med visuel støtte, herunder mimik og gestik, kan eleverne også forsøge sig med meningsfuld samtale på egen hånd fx i form af gættelege. Mimik og gestik er en vigtig del af kommunikationen.

Undervisningen kan baseres på emner, der er meningsfulde for aldersgruppen, og efterhånden kan eleverne, fx med støtte i chunks, emneord og faste vendinger, stille og besvare enkle spørgsmål. Sidst i forløbet kan undervisningen have bibragt eleverne et ordforråd, der sætter dem i stand til at føre små spontane samtaler om de emner, der arbejdes med.

Præsentation

Præsentation betyder, at eleven taler i monolog. Det kan fx være en lille præsentation af sig selv og sin familie med støttepapirer. Monolog er sprogligt krævende på en anden måde end dialog, hvor man ofte får hjælp af en samtalepartner.

Begynderundervisningen kan fokusere på at opbygge elevernes sproglige selvtillid, og her kan en del af elevernes mundtlige præsentation fx være gentagelser i kor med understøttelse af rim og rytme. Undervisningen kan således give eleverne et ordforråd til at kunne formulere små korte beskrivelser af fx genstandes form, farve, egenskaber osv. Undervisningen kan lede hen imod, at eleverne ved slutningen af 4. klasse med støtte i fx noter kan give korte præsentationer af produkter, der har tematisk sammenhæng med undervisningens indhold.

Sprogligt fokus

Sprogligt fokus i det mundtlige arbejde kan være koncentreret om ordforråd. Et automatiseret ordforråd er vigtigt i forhold til at kunne forstå og tale med det tidspres, der er til stede mundtligt.

Ordforrådsarbejdet kan eksempelvis konsolideres gennem gentagen og varieret brug af hyppige ord og faste fraser. Ord må gerne skrives ned og i starten fx med børnestavning og med støtte i billeder og tegninger. Elevernes sproglige nysgerrighed og opmærksomhed kan fastholdes og udbygges, fx ved at gætte på ord. Der kan være fokus på sprogets naturlige rytme og lyd, hvilket eleverne kan tilegne sig gennem imitation, gentagelser og bevægelseslege med rytme. Undervisningen kan lede hen imod, at eleverne ved slutningen af 4. klasse har opbygget et ordforråd af de mest hyppigt forekommende ord på engelsk, som samtidig hænger sammen med de temaer, der er arbejdet med, så de både kan forstå og producere mundtligt sprog. Undervisningen kan tilrettelægges, så eleverne støttes i at turde gætte på nye ord, de hører, og anvende deres ordforråd i dialog og monolog.

Kommunikationsstrategier

Kommunikationsstrategier er det, en sprogbruger anvender, når de sproglige ressourcer ikke helt slår til. De er vigtige i det mundtlige arbejde, hvor man gennem brug af strategierne kan gennemføre kommunikation ved at mime, bede om hjælp eller gætte.

Brug af kommunikationsstrategier kan opbygges ved, at elevernes selvtillid som sprogbrugere prioriteres højere end sproglig præcision. Undervisningen kan fokusere på, at give eleverne mulighed for at prøve sig frem, og det indebærer, at man laver fejl. Desuden kan eleverne opfordres til at gætte og have fokus på at få kommunikationen til at lykkes. Undervisningen kan tilrettelægges, så eleverne får indsigt i vigtigheden af kommunikationsstrategier allerede i dette første forløb, så de også kan anvende dem, når de skal lære

andre sprog. På den måde kan undervisningen lede henimod, at eleverne ved slutningen af 4. klasse kan fastholde enkel kommunikation ved at mime, bede om hjælp, gætte sig til ord på basis af deres andre sprog og ud fra kontekst, fx ved at støtte sig til billeder i forbindelse med at lytte.

Sproglæringsstrategier

Sproglæringsstrategier er strategier for, hvordan man lærer sprog. At anvende kommunikationsstrategier er både godt for kommunikationen her og nu, men det er også en god måde at lære mere sprog på. Andre strategier, der er nyttige, er gentagelse, brug af billeder, sammenligninger med andre sprog og ved at være mundtligt aktiv. Det omfatter også viden om, at det sprog, man er i gang med at bruge, er et sprog på vej, og at man træner sprog, ligesom man træner andre ting, for at få det lært.

Undervisningen kan baseres på metoder, der praktisk viser eleverne, hvordan man lærer sprog. Det betyder, at læreren giver mulighed for mange sproglige erfaringer, giver støtte til sprog med fx billeder, at sprog eksempelvis gentages gennem sproglege, og at der arbejdes med sproglig opmærksomhed, fx ved at lege med sproglige mønstre og sammenligne med andre sprog, som eleverne kender. Undervisningen kan lede hen imod, at eleverne ved slutningen af 4. klasse selv har enkle strategier for at lære sprog, fx ved at de samler på ord, leger med sprog, taler med andre, lægger mærke til sprog, også uden for undervisningen, og at de ved, at sprog læres ved, at man øver sig.

5.2 Skriftlig kommunikation 1.-4. klasse

Kompetencemålet for skriftlig kommunikation på 1. trin er:

Eleven kan forstå og skrive hyppige ord og udtryk samt korte tekster om hverdagsemner på engelsk.

Kompetencemålet har fokus på, at eleverne ved slutningen af 4. klasse kan læse og skrive korte tekster om emner, som de kender til og forstår. Tekster kan være mange ting, fx små indkøbslister, billeder med korte billedtekster og korte fortællinger i billedbøger. Ligesom med mundtligheden skal eleverne opnå tillid til, at de kan læse og skrive engelsk og herigennem indgå i meningsfuld dialog med andre. Der leges med skriftligheden, og legelæsning og -skrivning er en god indgang til opbygningen af selvtillid. Eleverne er i denne periode i gang med at lære at læse og skrive på dansk, og undervisningen i engelsk skal understøtte og ikke forstyrre denne proces.

Kompetenceområdet skriftlig kommunikation omfatter følgende fire færdigheds- og vidensområder:

- Læsning: At forstå skriftligt engelsk i forskellige teksttyper.
- Skrivning: At skrive engelsk både dialogisk og mere monologisk.
- Sprogligt fokus: At være opmærksom på at kunne producere sætninger og enkle betydningsbærende morfemer.
- Sproglæringsstrategier: At opbygge strategier til læring af sprog.

Læsning

Læsning handler om at kunne forstå skriftlige tekster som meningsfulde helheder i en konkret situation. Man skal forstå kontekst og sammenhæng for at kunne finde betydningen af en tekst, og det kan man understøtte ved fx ved at læse billeder sammen med en trykt tekst. Man gætter, når man læser, og det kan man bedst, hvis man forstår det overordnede formål med en tekst, men det kan også være nødvendigt at vide noget om detaljer som lyde, morfemer, ord og sætningsstrukturer.

På begynderstadiet kan det største fokus ligge på det mundtlige arbejde, fx gennem leg og historiefortælling, men eleverne kan også få hjælp til at genkende skrevne ord, som er ens på dansk og engelsk – og måske andre sprog. Nyt ordforråd kan fx introduceres vha. ordkort med både billede og tekst, så eleverne langsomt vænner sig til skriftsproget og kan genkende centrale ord og strukturer i lege eller spil. Dette kan undervisningen lede hen imod, at eleverne kan læse fx korte instruktioner, beskrivelser og fortællinger med visuel støtte.

Skrivning

Skrivning adskiller sig fra mundtligt sprog ved at give mulighed for en langsommere proces, hvor man kan tænke, spørge og ændre undervejs. At skrive er svært, fordi skriftsprog ikke kun er talesprog, der er skrevet ned. Skriftsprog har sine egne strukturer og skal være mere informativt og præcist, fordi forfatter og læser normalt ikke er i rum sammen.

At skrive styrker både udvikling af skriftsproget i sig selv, men også udviklingen af de mundtlige færdigheder, og kan derfor hænge sammen med dem i undervisningen. Skrift er kommunikation, og elevernes fokus kan derfor være på kommunikation allerede fra starten, hvor målgruppen kunne være kammerater i klassen, andre klasser eller forældre. I begyndelsen kan det skriftlige arbejde karakteriseres som legeskrivning, og senere kan faste fraser og skabeloner støtte eleverne i at skrive lidt længere tekster. Undervisningen kan lede hen imod, at eleverne ved slutningen af 4. klasse kan skrive enkle fortællinger om noget, de kender til, ved at anvende et relevant ordforråd og enkle sætningsmønstre med bindeord.

Sprogligt fokus

Der kan være fokus på funktionel grammatik fra starten, nemlig sammenhængen mellem tekstens formål og de sproglige valg. Eftersom skriftsprog kan produceres langsomt og sammenlignes med modeltekster, er det sproglige fokus strukturer, der går ud over ord. Det vil sige både dele af ord i form af betydningsfulde morfemer, som fx flertal og nutids- og datidsendelser, samt højere niveauer end ord i form af enkle sætningsmønstre, som fx "subjekt + verbum + objekt".

Undervisningen kan tilrettelægges, så eleverne får mulighed for at fastholde og udbygge deres sproglige nysgerrighed og opmærksomhed, så de tør bruge sproget skriftligt. Den første skrivning kan hjælpes med sætningsskabeloner, hvor eleverne indsætter enkelte ord, og det foregår i genrer, som eleverne kan forstå, som fx instruktion, rim og små fortællinger. Undervisningen kan lede hen imod, at eleverne ved slutningen af 4. klasse er opmærksomme på og kan anvende enkle sproglige strukturer ud over ordniveau i form af vigtige morfemer og enkle sætningsstrukturer.

Sproglæringsstrategier

Omfanget af sproglæringsstrategier kan udvides gennem det skriftlige arbejde, fordi processen med at forstå og producere skrift er forskellig fra processen med at forstå og producere tale. Skriftsproget tilbyder, at ord, sætninger og tekster kan fastholdes og undersøges, ligesom ressourcer i form af analoge og digitale ordbøger kan tilbyde skrift.

Også i forhold til skriftsproget er det en vigtig sproglæringsstrategi, at eleverne tør bruge sproget så meget som muligt. Undervisningen kan tilrettelægges, så eleverne ved, at fejl er en del af den sproglige udvikling, og at det at være i tvivl er en del af at lære. Læreren og andre elever kan fungere som interesserede læsere af elevernes tekster, og især læreren kan give anerkendende formativ feedback i form af påpegning af gode ting og forslag til andre formuleringer, hvis eleverne er klar til det. Undervisningen kan skærpe elevernes opmærksomhed på engelsk i deres hverdag, fx på plakater og i reklamer, og på at bruge deres sproglige nysgerrighed i sprogtilegnelsen. Sidst i forløbet kan undervisningen støtte eleverne i at have fokus på at bruge det, de kan mundtligt, når de skriver, fx ved at de eksperimenterer med at bruge lydoptagelser, inden de skriver. Undervisningen kan lede

hen imod, at eleverne ved slutningen af 4. klasse kan skrive forskellige typer af korte tekster med forskellige formål om emner, som de kender til. Det kan fx være små historier, en tekst, der forklarer et billede, eller en gåde, der kan hænges op på opslagstavlen.

5.3 Kultur og samfund 1.-4. klasse

Kompetencemålet for kultur og samfund på 1. trin er:

Eleven kan sammenligne børns hverdag i engelsksprogede lande med egen hverdag.

Kompetencemålet har fokus på, at eleverne ved slutningen af 4. klasse begynder at blive bevidste om ligheder og forskelle mellem forskellige børns liv. Det kan de forstå ved at møde tekster om og af andre og ved selv at producere tekster om emner, de kender til. De skal langsomt blive bevidste om, at sprog bruges forskelligt og er udtryk for, hvem man er. Arbejdet bør være undersøgende og båret af leg og nysgerrighed, hvor fx film kan give gode indsigter i andres liv.

Kompetenceområdet kultur og samfund omfatter følgende tre færdigheds- og vidensområder:

- Interkulturel kontakt: At deltage i interaktion med andre børns liv gennem tekster og evt. kontakter.
- Engelsk som adgang til verden: At få indsigt i, hvor og hvordan engelsk bruges som sprog både i og uden for Danmark.
- Tekster og medier: At kunne genkende forskellige genrer og selv producere nogle af dem samt brug af forskellige medier.

Interkulturel kontakt

Interkulturel kontakt omfatter det at møde andre mennesker, som kommer fra andre kulturer end en selv, på en måde, som er både nysgerrig og respektfuld. Man møder også andre gennem de tekster, de producerer, som fx sanglege, billedbøger, interview og film. Engelsk er det første fremmedsprog i skolen og giver dermed eleverne en større mulighed for adgang til andre kulturer end dem, de allerede kender. Undervisningen kan tilrettelægges, så den giver eleverne erfaringer med engelsksprogede kulturer og samfund og sammenhæng mellem sprog og kultur i arbejdet med børns forskellige hverdag og traditioner. Det er vigtigt at være opmærksom på, at billedmateriale og andre tekster i sig selv er kulturbærende. Mødet med det nye, herunder også mødet med tekster, er kulturmøder, som kan give eleverne en forståelse af kulturs betydning og føre til en bedre forståelse af egen og andre kulturer. Undervisningen kan lede hen imod, at eleverne ved slutningen af 4. klasse kender til tekster, der repræsenterer væsentlig praksis blandt andre børn, og de kan beskrive, hvordan de selv lever og indgår i forskellige kulturelle sammenhænge.

Engelsk som adgang til verden

Engelsk er et globalt sprog, der tales som modersmål af mange mennesker i hele verden og anvendes som andet sprog eller lingua franca af endnu flere. Også i Danmark er brugen af engelsk udbredt. Engelsk er desuden i høj grad det fælles digitale sprog, der anvendes i sociale medier, spil og film. Den sproglige variation er derfor stor, ligesom den tekstmæssige produktion er enorm.

Undervisningen kan give eleverne overordnede erfaringer med de mange steder, hvor engelsk tales, og de mange typer af engelsk, der findes. Det kan ske gennem nysgerrig undersøgelse og lege, hvor sammenligninger og personlige erfaringer nemt kan inddrages. Der kan også arbejdes med små parallelsproglige tekster, hvor eleverne læser og producerer tekster med forskellige sprog og bliver opmærksomme på forskelle og ligheder. Undervisningen kan lede hen imod, at eleverne efter 4. klasse er opmærksomme på engelsk

i forskellige sammenhænge, og de tør undersøge nye steder og situationer, hvor engelsk anvendes. De er desuden opmærksomme på enkle forskelle og ligheder mellem engelsk, dansk og eventuelt andre sprog, de kender til.

Tekst og medier

Tekster findes i mange former og alle længder. En tekst er en sammenhængende, meningsbærende ytring, som altid indgår i en konkret situation, og som får sin betydning gennem denne situation, herunder hvilket medie teksten forekommer i. I dette forløb er teksterne generelt korte, men kan godt være af mange forskellige typer.

Undervisningen kan fra starten anvende multimodale og genkendelige genrer som billedbøger, rim, remser og mundtlige fortællinger i klassens fællesarbejde. Undervisningen kan tilrettelægges, så eleverne får erfaringer med både at forstå og producere forskellige tekster i forskellige medier, fx billedbøger, talebøger til billedhistorier, mobiloptagelser og spil. Undervisningen kan lede hen imod, at eleverne ved slutningen af 4. klasse kan anvende forskellige typer af enkle, korte tekster i forskellige medier til enkel kommunikation.

5.4 Mundtlig kommunikation 5.-7. klasse

Kompetencemålet for mundtlig kommunikation på 2. trin er:

Eleven kan deltage i kortere samtaler og give korte, sammenhængende fremstillinger af almindelige situationer og emner på engelsk.

Kompetencemålet har fokus på, at eleverne skal kunne kommunikere mundtligt om emner, som ligger ud over den nære hverdag og det meget kendte. Eleverne skal kunne interagere mere kvalificeret i interaktion med andre om meningsfulde emner i forhold til den omverden, som udgøres af engelsk. Det kan være globale spørgsmål, kulturelle møder og emner, der er aktuelle i samtiden, på et niveau, som kan håndteres både sprogligt og kognitivt af eleverne.

Kompetenceområdet mundtlig kommunikation omfatter følgende seks færdigheds- og vidensområder:

- Lytning: At forstå mundtligt engelsk både i dialog og som monolog.
- Samtale: At indgå i dialog med andre i forskellige situationer.
- Præsentation: At producere mundtligt engelsk som monolog i forskellige situationer.
- Sprogligt fokus: At opbygge ordforråd, både enkeltord, fraser og gambitter.
- Kommunikationsstrategier: At opbygge strategier til løsning af kommunikative problemer.
- Sproglæringsstrategier: At opbygge strategier til læring af sprog.

Lytning

Lytning kan foregå på forskellige måder, afhængigt af formålet med lytningen. Man kan lytte for at få en generel forståelse af noget, for at få oplysninger, man skal reagere på, for at forstå detaljer og for at finde sproglige mønstre. Det kræver forskellige lyttestrategier.

Undervisningen kan tilrettelægges, så der er fokus på at fremme elevernes forståelse for, at der findes forskellige lyttemåder til forskellige formål og teksttyper – også på fremmedsproget. Desuden kan eleverne vænnes til at gætte på basis af det, de fanger, når de lytter. I dette forløb kan eleverne præsenteres for flere former for talt engelsk. Lyd- og billedmedier kan omfatte kendte emner med en stigende sproglig sværhedsgrad, talehastighed, mere komplekst ordforråd og forskellige sproglige varianter, der udfordrer elevernes

forståelse. Der kan arbejdes med forskellige før-, under- og efter-lytteaktiviteter, og herigennem får eleverne mulighed for at opbygge hensigtsmæssige lyttestrategier. Undervisningen kan lede hen imod, at eleverne efter 7. klasse kan lytte til naturligt taletempo i et ikke alt for komplekst sprog om emner, de har indsigt i. De kan lytte på forskellige måder afhængigt af formålet med lytningen, og de er i stand til at gætte som en væsentlig lyttestrategi.

Samtale

Samtale kan dreje sig om mange emner og være på forskellige grader af abstraktionsniveauer. Det er vanskeligere at argumentere end at beskrive, fordi der kræves et mere omfattende ordforråd og forståelse for, hvordan man får en dialog til at hænge sammen og give mening. En væsentlig del består i at være i stand til at lytte og reagere hensigtsmæssigt i spontane sammenhænge.

I starten kan der arbejdes med minisamtaler med fokus på hyppige ord og fraser. Efterhånden som ordforrådet vokser, kan undervisningen tilrettelægges, så eleverne får mulighed for at anvende engelsk selvstændigt i mere varierede sammenhænge, fx dramatiseringer og rollespil, og senere mere spontant at udveksle meninger og synspunkter om emner, der arbejdes med i undervisningen. Det kan fx ske ved kommunikative aktiviteter, således at eleverne i høj grad taler med hinanden og derigennem får mest tid til at øve sig. Undervisningen kan lede hen imod, at eleverne ved slutningen af 7. klasse kan anvende indlednings- og afslutningsmarkører i en samtale og udføre centrale sproghandlinger på forskellige måder, som fx at bede om informationer og udtrykke enighed og uenighed.

Præsentation

Præsentation i en meningsfuld sammenhæng er en anden måde at bruge mundtligt sprog på end i samtale med andre. Der skal mere sprog til i form af et større ordforråd og forskellige sproglige strukturer. Præsentationer er bedst, når de er opbygget med en klar struktur, som tilhørerne kan forstå og følge med i.

Undervisningen kan støtte eleverne i at lære at udtrykke sig klart i sådanne længere sammenhænge gennem fremlæggelse af et forberedt emne og med brug af forskellige fremlæggelsesformer. Det kan være emner af personlig karakter, men bør også omfatte fremlæggelse af emner, hvor eleven har uddraget central information fra andre tekster, som omsættes til en samlet præsentation. Undervisningen kan lede hen imod, at eleverne ved slutningen af 7. klasse kan præsentere en kort sammenhængende fremstilling med visuel støtte, valg af en velegnet teknik og på basis af indhentede informationer.

Sprogligt fokus

Sprogligt fokus kan i dette forløb være koncentreret om ord, fraser og udtale. Man får et større sprogligt beredskab, når man kan vælge og variere sproglige former, og derfor er et stadig større ordforråd en vigtig del af sprogligt fokus i mundtligheden. Ord hænger sammen, både i faste vendinger, fraser og i systemer som synonyme, antonymer og overbegreber. Mundtlighed omhandler også udtale, som omfatter rytme, intonation og fonemer.

Desuden kan der være et fokus på ordforrådstilegnelse gennem systematisk og konsoliderende arbejde inden for de 2000 hyppigst brugte ord, som er relevante for eleverne at kende til. Dette kan ske gennem brug af varierede og meningsfulde ordforrådsøvelser, fx med at anvende synonyme og overbegreber. Undervisningen kan tilrettelægges, så opmærksomheden på mulighederne for forskellige sproglige valg stadig foregår gennem meningsfuld brug af mundtligt engelsk. Undervisningen kan lede hen imod, at eleverne ved slutningen af 7. klasse kan udtrykke sig mundtligt med et varieret ordforråd som i nogen grad passer til situationen. De har en forståelig udtale samt hensigtsmæssig intonation, rytme og talehastighed. Fokus er, at de kan blive forstået, ikke at de nærmer sig bestemte varianter af engelsk.

Kommunikationsstrategier

Når eleverne begynder at deltage i mere krævende mundtlige aktiviteter, bliver behovet for kommunikationsstrategier større. Gode kommunikationsstrategier, der sikrer, at ytringer forstås, omfatter især gættestrategier, omformuleringer og brug af gambitter og faste vendinger som støtte.

Undervisningen kan tilrettelægges, så den fastholder elevernes lyst og mod til at udtrykke sig, selv når sproget ikke rækker. Undervisningen kan støtte eleverne i at udvikle strategier til at risikere snarere end at reducere. Undervisningen kan tilrettelægges, så eleverne får mulighed for at videreudvikle deres brug af forskellige strategier ved at deltage i mundtlige aktiviteter, hvor opbygning af strategier er i fokus, fx øvelser med at omskrive og gætte. For at kunne fastholde en aktiv rolle i samtalen og turde kommunikere på engelsk bør eleverne desuden bevidstgøres om og arbejde med relevante turtagningsgambitter til at fastholde og tage ordet. Strategier, der blev kendt under 1. forløb, er stadig anvendelige, fx at bede om hjælp på engelsk. Undervisningen kan lede hen imod, at eleverne ved slutningen af 7. klasse kan holde relevante samtaler og præsentationer i gang uden at anvende dansk gennem deres brug af kommunikationsstrategier.

Sproglæringsstrategier

Kendskab til og øvelse i at anvende strategier til at lære sprog giver mere sproglæring. Jo ældre eleverne er, jo mere kan de kognitivt forstå, hvad strategier kan gøre, og i samarbejde med læreren selv overtage mere ansvar for at lære så meget sprog som muligt.

I undervisningen kan der arbejdes med at anvende feedback i den mundtlige proces på meningsfulde måder. At blive stoppet i kommunikationen for at blive rettet kan forstyrre både kommunikation og læreproces, og læreren kan derfor udvikle teknikker som omformuleringer i samtaler og varierede måder og tidspunkter at give feedback på. Undervisningen kan tilrettelægges, så eleverne støttes til at anvende hjælpeværktøjer og muligheder for sprogligt input, og de har gradvist brug for støtte til at kunne tage notater på engelsk. Undervisningen kan lede hen imod, at eleverne ved slutningen af 7. klasse aktivt kan udnytte forskellige former for feedback. De kan selv opsøge kilder til sprogligt input og bruge sproget aktivt som træning. De kan tage enkle notater på basis af lytning og er bevidste om, at de er i gang med ikke bare at anvende engelsk, men også at lære det.

5.5 Skriftlig kommunikation 5.-7. klasse

Kompetencemålet for skriftlig kommunikation på 2. trin er:

Eleven kan forstå og skrive kortere tekster i forskellige genrer på engelsk.

Kompetencemålet har fokus på, at eleverne kan forstå og producere tekster, der hænger sammen og giver mening med det formål, teksten har. De kender forskel på forskellige typer af tekster og kan selv producere både fx fortællinger og informerende tekster. Skriftlighed bør stadig hænge sammen med mundtligheden, men kan efterhånden opbygges som et selvstændigt og nyttigt kommunikativt redskab. Elevernes større faglige viden fra andre af skolens fag betyder, at de har mulighed for at anvende denne viden i kommunikation på engelsk.

Kompetenceområdet skriftlig kommunikation omfatter følgende fire færdigheds- og vidensområder:

- Læsning: At forstå skriftligt engelsk i forskellige teksttyper.
- Skrivning: At skrive engelsk både dialogisk og mere monologisk.
- Sprogligt fokus: At være opmærksom på at kunne producere sætninger og enkle betydningsbærende morfemer.
- Sproglæringsstrategier: At opbygge strategier til læring af sprog.

Læsning

Læsning handler stadig om at kunne forstå skriftlige tekster som meningsfulde helheder i en konkret situation, og eftersom teksterne bliver længere og mere komplekse, og situationerne mere abstrakte, bliver der også større krav til elevernes læsefærdighed.

I undervisningen kan der arbejdes med forskellige læsemåder i forhold til læsningens formål og teksternes karakter. Oplevelsespræget læsning veksler med læsning af fagtekster, og der kan være variation i valg af teksttyper og medier, så elevernes læsefærdighed i dansk understøttes i engelsk. Undervisningen kan tilrettelægges, så eleverne lærer at fokusere på ord, fraser og strukturer, de kender, så læsningen i et stort omfang kan ske uden brug af hjælpemidler og derigennem træne elevernes brug af gættestrategier. Gennem før-, under- og efter-læsningsaktiviteter kan eleverne hjælpes til at udvikle hensigtsmæssige læsestrategier. Tekster kan vælges ud fra, hvilke emner der kan udfordre og kvalificere elevernes forståelse af sig selv og deres omverden. Undervisningen kan lede hen imod, at eleverne ved slutning af 7. klasse har indsigt i, at der findes forskellige læsemåder til forskellige tekster og med forskellige læseformål, også på fremmedsproget, fx skimming og skanning. De kan anvende disse strategier og derigennem læse forskellige teksttyper med forskelligt formål, herunder multimodale tekster, og anvende teksterne både indholdsmæssigt og sprogligt som modeltekster.

Skrivning

Skrivning omfatter både skriftlig dialog med andre i teksttyper, der er et sted mellem mundtlighed og skriftlighed, som fx SMS-beskeder, men også kortere og mere monolog-prægede tekster, der beskriver eller diskuterer et emne.

Skrivningen kan foregå i en meningsfuld sammenhæng, så eleverne oplever at skrive til nogle andre med et formål for øje fx ved at der en læser til deres skriftlige tekster, som ikke er læreren. Skriftlighed skal forstås som kommunikation ligesom mundtlighed. Undervisningen kan tilrettelægges, så skriftligheden bygger videre på elevernes mundtlige færdigheder og på det, de har læst fremfor som en løsrevet aktivitet. Lærers feedback på skriftlighed virker bedst, hvis den bygger på elevernes sproglige forudsætninger og potentialer samt skrivningens formål, og hvis den støtter eleverne i at producere meningsfulde tekster. Undervisningen kan lede hen imod, at eleverne ved slutningen af 7. klasse kan udtrykke sig hensigtsmæssigt i forhold til tekstens formål med en vis sproglig præcision. Teksterne bør hænge sammen både i indhold og form, og det omfatter brug af tekstafsnit, sætningsforbindere og andre sproglige elementer, der giver kohæsin.

Sprogligt fokus

Eleverne kan arbejde meningsfuldt og funktionelt med det sproglige fokus, fx gennem brug af gode modeltekster. De skal have hjælp til at sammenligne sproglige muligheder og finde gode alternativer til sproglige valg samt forstå konsekvenser af de forskellige valg for tekstens samlede betydning.

Sprogligt fokus er stadig strukturer, der går ud over ord, både grundlæggende bøjningsmorfemer, forskellige sætningsstrukturer og forbedring af tekster ved at være opmærksom på tekstniveauet.

Undervisningen kan lede hen imod, at eleverne ved slutningen af 7. klasse kan fokusere på den sproglige forms indflydelse på tekstens betydning og kan foretage sproglige enkle valg i forhold til kommunikationens formål. Disse valg omhandler både bøjningsmorfemer, sætningsstrukturer og teksternes sammenhæng. Eleverne kan fx forbedre egne skriftlige tekster ved at fokusere på disse sproglige elementer.

Sproglæringsstrategier

De lidt længere tekster, eleverne kan arbejde med på dette trin, betyder, at skriveperioden bliver længere. Det giver tid i processen til både indholdsmæssige og sproglige overvejelser, som kan forbedre tekster ved om- og genskrivning. Sådanne overvejelser er med til at udvikle elevernes sproglige færdigheder.

Undervisningen kan give eleverne mulighed for at anvende fx gættestrategier som en central strategi ved læsning. Ukendte ord i en tekst kan gættes både ud fra kendskab til et emne, billeder ved teksten, overskrifter og ud fra afkodning af enkeltord. Ved at gætte og få be- eller afkræftet sine gæt, lærer eleverne mere sprog. Undervisningen kan tilrettelægges, så eleverne også har mulighed for at forstå faserne i det langsomme skrivearbejde og derigennem få metoder til at opbygge skriftsprog med. Desuden har de brug for at lære at anvende relevante hjælpemidler, som fx modeltekster og ordbøger. Strategier kan præsenteres og øves som strategier, så de efterhånden bliver automatiserede. Undervisningen kan trække på det, eleverne allerede har lært i dansk om læse- og skrivestrategier. Eleverne kan støttes i at udnytte fordelene ved at samarbejde i de forskellige faser i skriveprocessen, både i forhold til at planlægge, skrive og rette tekster. Undervisningen kan lede hen imod, at eleverne ved slutningen af 7. klasse kan beskrive og anvende sproglæringsstrategier, som hænger sammen med skriftligt arbejde.

5.6 Kultur og samfund 5.-7. klasse

Kompetencemålet for kultur og samfund på 2. trin er:

Eleven kan indgå i enkle kulturmøder ved brug af forskellige medier.

Kompetencemålet har fokus på, at eleverne indgår i kulturmøder, både i deres egen klasse, på tværs af klasser i skolen og med andre børn uden for klasserummet, fx gennem brug af digitale medier. Mange elever er selv i kontakt med børn og unge i andre lande, og en sådan kontakt kan kvalificeres både i forhold til sprog og indhold gennem arbejdet i undervisningen. Arbejdet med spændende tekster fra og om andre dele af verden og globale forhold er også kulturmøder, og eleverne arbejder hen imod at kunne forholde sig undrende, kritisk og fortolkende til sådanne tekster. De udvikler sig i retning af at finde deres egen stemme og identitet på engelsk og kunne vise den gennem egne tekstproduktioner.

Kompetenceområdet kultur og samfund omfatter følgende tre færdigheds- og vidensområder:

- Interkulturel kontakt: At deltage i interaktion med andre børns liv gennem tekster og kontakter.
- Engelsk som adgang til verden: At få indsigt i, hvor og hvordan engelsk bruges som sprog både i og uden for Danmark.
- Tekster og medier: At kunne genkende forskellige genrer og selv producere nogle af dem samt brug af forskellige medier.

Interkulturel kontakt

Interkulturel kontakt har fokus på mødet med andre. Mødet med andre er baseret på både viden, holdning og handling om kultur og samfundsforhold, som også viser sig i sproglige forskelle. Kultur forstås i denne sammenhæng som noget, der skabes i en gruppe, og som noget, der udvikler sig hele tiden gennem forhandling.

Elevernes nysgerrighed over for kultur- og samfundsforhold i engelsktalende lande kan styrkes ved, at der fokuseres på mange nuancerede måder at leve på. Undervisningen kan tage udgangspunkt i varierede, aldersrelevante tekster og emner, som kan give eleverne mulighed for at forstå forskelle og ligheder i forskellige kulturelle og samfundsmæssige grupper. Eleverne kan støttes til at blive opmærksomme på, at sådanne forskelle og

ligheder eksisterer, og at diversitet er en ressource, og de skal have mulighed for at indgå i kulturmøder og fortælle om dem. Kulturmøder kræver forberedelse, fx gennem et fælles arbejde på klassen, men eleverne skal også nå frem til at turde tage initiativ til egne kulturmøder, fx på internettet eller ved at chatte på online spil. Den dynamiske kulturforståelse kan styrkes ved, at der fokuseres på konkrete personer og forskellige grupper inden for engelsksprogede områder, fx amerikanske unge og fodboldfans i England. Undervisningen kan lede hen imod, at eleverne ved slutningen af 7. klasse tør at indgå i møder med børn og unge fra andre kulturer både skriftligt og mundtligt. De kan overveje sprog, normer og værdier i forhold til, hvordan de agerer i sådanne møder.

Engelsk som adgang til verden

Den rolle, engelsk har som globalt sprog, bliver mere tydelig, jo mere man kender til sin omverden. Den store variation og den store adgang til tekster bliver også mere tydelig.

Undervisningen kan tilrettelægges, så eleverne får mulighed for at arbejde sammen med andre børn og unge, som også anvender engelsk som lingua franca, og derigennem blive opmærksomme på, at global udveksling af information og brug af digitale medier er en mulighed. I undervisningen kan eleverne få mulighed for praktisk afprøvning for derigennem at udvikle deres egen stemme på engelsk i forhold til internationale kontakter. Gennem lærerstøttede kulturmøder kan eleverne opleve, at engelsk giver adgang til verden, fx gennem udveksling af fællesproducerede tekster som kollager, lydoptagelser eller video eller gennem samarbejde om et fælles emnearbejde. Undervisningen kan lede hen imod, at eleverne ved slutningen af 7. klasse selv skal turde tage initiativ til at have kontakt med mennesker fra andre lande, og med forberedelse kan de indgå i nysgerrig og respektfuld kontakt med andre.

Tekst og medier

Tekster og medier findes i mange former, og med større forståelse for verden bliver det også muligt at forstå omfanget af variationen.

Undervisningen kan tilrettelægges, så eleverne får mulighed for at møde mange teksttyper i forskellige medier. De kan lære at genkende genretræk i disse forskellige teksttyper og selv at kunne producere nogle af dem, både fagtekster og fiktionstekster. Eleverne kan lære at uddrage informationer fra fx egnede internetsider og gradvist at udnytte informationer fra forskellige digitale værktøjer, fx blogs og internetbaserede spil. Elevernes eget medieforbrug kan inddrages som en ressource i arbejdet. Undervisningen kan lede hen imod, at eleverne ved slutningen af 7. klasse kan anvende forskellige teksttyper, både finde dem, forstå dem og producere dem selv. De kan forstå den grundlæggende sammenhæng mellem en teksttypes formål, indhold og sproglige form.

5.7 Mundtlig kommunikation 8.-9. klasse

Kompetencemålet for mundtlige kommunikation på 3. trin er:

Eleven kan deltage i længere, spontane samtaler og argumentere for egne synspunkter på engelsk.

Kompetencemålet har fokus på større selvstændighed hos den enkelte elev i forhold til at anvende mundtligt engelsk spontant og argumenterende. Eleverne er her fremme ved at udvikle deres egen 'stemme' på engelsk, og de skal tro på, at de kan anvende denne stemme i forhold til andre unge, som de ikke deler sprog med, omkring emner af væsentlig betydning i deres aktuelle omverden. Mange af eleverne er på vej til ungdomsuddannelser og skal blive parate til at kunne bruge mundtligt engelsk også i den sammenhæng. De skal kunne forstå og selv producere både beskrivende og argumenterede. Eleverne skal være bevidste om, at et enkelt sprog måske er brugbart, men at et stort ordforråd giver langt flere muligheder for at deltage i væsentlige kommunikative sammenhænge.

Kompetenceområdet mundtlig kommunikation omfatter følgende seks færdigheds- og vidensområder:

- Lytning: At forstå mundtligt engelsk både i dialog og som monolog.
- Samtale: At indgå i dialog med andre i forskellige situationer.
- Præsentation: At producere mundtligt engelsk som monolog i forskellige situationer.
- Sprogligt fokus: At opbygge ordforråd, både enkeltord, fraser og gambitter.
- Kommunikationsstrategier: At opbygge strategier til løsning af kommunikative problemer.
- Sproglæringsstrategier: At opbygge strategier til læring af sprog.

Lytning

Lytning giver både mulighed for at få oplevelse, indholdsmæssig information og sproglig information. Det er en kompetence, som ofte tages som en selvfølge, men det at kunne lytte på et fremmedsprog kommer ikke automatisk, blot fordi man kan lytte på sit modersmål.

Undervisningen kan fortsat fokusere på forskellige lyttemåder i forhold til formål og typer af tekster og på at give eleverne mulighed for specifikt at træne deres lyttefærdigheder. Undervisningen kan tilrettelægges, så eleverne får mulighed for at lytte til en stor variation af relevante emner om kultur og samfund, forskellige regionale og sociale varianter af sproget og fra forskellige medier. Undervisningen kan lede hen imod, at eleverne ved slutningen af 9. klasse kan forstå et bredt udvalg af lyttetekster ved at bruge lyttestrategier, der passer til formålet med lytningen. De kan lytte i forbindelse med fx spontane dialoger, så deres forståelse danner baggrund for hensigtsmæssig interaktion med andre.

Samtale

Samtale er som oftest spontan og udvikler sig i interaktionen mellem to eller flere personer. Derfor er den ofte uforudsigelig og kan bevæge sig i mange retninger. Som samtalepartner skal man både kunne følge med i det spor, andre lægger ud, og være i stand til selv at fastholde og skifte spor i forhold til, hvilke formål man har med samtalen.

Undervisningen kan omfatte situationer, hvor eleverne får erfaringer med at deltage aktivt i sådanne interaktioner. Sproget som kommunikationsmiddel er derfor fortsat i centrum, men med øgede forventninger til rimelig præcision og nuancering og større sproglig bevidsthed. Undervisningen kan tilrettelægges, så eleverne får mulighed for at udvikle deres kendskab til fx centrale samtalemønstre, turtagning gennem brug af gambitter, hyppigt anvendte talesprogs vendinger og høflighedsfraser. Eleverne skal også have støtte til at udvikle sprogbrug, der passer til situation og modtager(e). Derfor kan engelsk være et arbejdsprog i alle klasse- og samarbejdssituationer, og eleverne kan derigennem opbygge bevidsthed om, hvordan forskellige samtalsituationer i klassen kræver forskellige sproglige værktøjer. Undervisningen kan lede hen imod, at eleverne ved slutningen af 9. klasse kan deltage i en spontan samtale ved fx aktivt at følge og påvirke samtals struktur og udvikling. De kan udtrykke sig rimeligt flydende og med rimelig lethed og blive forstået af en samtalepartner.

Præsentation

Præsentation er en strukturering af en længere mundtlig produktion. I forbindelse med både redegørelser og argumentation er det nødvendigt at kunne strukturere indhold og sprog, som andre kan følge med i. Dette bliver også væsentligt i forhold til elevernes efterfølgende uddannelsesforløb.

Undervisningen kan tilrettelægges, så den giver eleverne færdigheder i at kunne søge, udvælge, bearbejde og formidle informationer til forskellige grupper af modtagere. Eleverne bør have mulighed for at øve præsentationer på engelsk om forskellige emner og i forskellige kommunikative situationer forholdsvist frit med støtte i fx udvalgte keywords. Der kan derfor inddrages forskellige præsentationsformer, herunder kreative og it-baserede præsentationsformer. Undervisningen kan lede hen imod, at eleverne ved slutningen af 9. klasse kan anvende centrale og detaljerede informationer fra mange forskellige kilder og omsætte indholdet til en struktureret fremlæggelse, hvor de også redegør for egne synspunkter og argumenter.

Sprogligt fokus

Sprogligt fokus er fortsat fokuseret på at opbygge ordforråd. Der skal et stort ordforråd til at kunne forstå og producere engelsk som aktivt deltagende sprogbruger med egen 'stemme'. Nogle elever 'fossiliserer' dvs. forstener og oplever, at deres ordforråd er tilstrækkeligt til uformelle samtaler i klassen, men ordforrådets størrelse kan hele tiden vokse og give større sproglig kompetence i forhold til forskellige personlige, sociale og faglige områder, som eleverne kommer i kontakt med.

Undervisningen kan derfor fokusere direkte på ordforrådstræning og udvikling af alle elevers ordforråd. Ordforråd omfatter fx sammenhænge mellem ord, forskellige former af ord, præcision og dybdeforståelser af ord, hyppige idiomatiske vendinger og kollokationer, som fx tall man/high wall. Undervisningen kan lede hen imod, at eleverne ved slutningen af 9. klasse har et ordforråd inden for de 3000 hyppigst brugte ord på engelsk, som er relevante i deres faglige sammenhæng. De har en dybdeforståelse for disse ord og har forståelse for betydningen af kontinuerligt at udvide eget ordforråd.

Kommunikationsstrategier

Krævende mundtlige aktiviteter kan betyde, at elevernes sprog stadig ikke altid slår til, og derfor er kommunikationsstrategier fortsat en del af mundtligheden. Effektive sprogbrugere har ofte et personligt udvalg af kommunikationsstrategier, der virker for dem i forhold til forskellige kommunikative problemer.

Undervisningen kan støtte eleverne i at udvælge og anvende kommunikationsstrategier, som virker for dem i forhold til de områder, hvor deres sproglige ressourcer ikke slår til. Undervisningen kan tilrettelægges, så eleverne får mulighed for at træne brug af strategier, der kan holde både samtaler og præsentation i gang, samtidig med at de fastholder brug af engelsk, ligesom fyldord, tøven og gentagelser kan benyttes for at give tænketid, mens man taler. Der kan også arbejdes med eleverne opmærksomhed ift. andres brug af kommunikationsstrategier, og derigennem kan de lære at støtte andre i at udtrykke det, de gerne vil. Undervisningen kan lede hen imod, at eleverne ved slutningen af 9. klasse kan holde præsentation og samtaler i gang ved at anvende relevante kommunikationsstrategier ved manglende sproglige ressourcer.

Sproglæringsstrategier

Nogle elever sætter sproglæring på pause på dette trin, fordi de føler, at de kan meget engelsk allerede. Det er nødvendigt at holde sproglæringen i live, både så sproget ikke reduceres ved manglende brug, og så det kan udvikle sig til de stadigt mere krævende opgaver, eleverne skal kunne bruge engelsk til.

Undervisningen kan hjælpe eleverne til at blive selvstændige i forhold til at fastholde egen sproglige udvikling, både i det individuelle arbejde og i gruppearbejde, fx ved at fastholde et fokus på sproglig variation og præcision i de mundtlige produkter. Undervisningen kan lede hen imod, at eleverne ved slutningen af 9. klasse kan beskrive og anvende metoder til at fastholde deres egen sproglige udvikling.

5.8 Skriftlig kommunikation 8.-9. klasse

Kompetencemålet for skriftlig kommunikation på 3. trin er:

Eleven kan forstå og skrive længere, sammenhængende tekster med forskellige formål på engelsk.

Eleverne skal også skriftligt nå frem til en større selvstændighed og have mod til at anvende engelsk skriftsprog i mange sammenhænge og med forskellige formål. Også skriftligt skal eleverne udvikle sig i retning af at finde deres egen 'stemme' og kunne indgå med denne stemme i internationale kontakter. Mange elever underkender betydningen af de skriftlige kompetencer, men de er nødvendige både i forhold til deres videre uddannelsesforløb og i forhold til deres mulige deltagelse i internationale sammenhænge som verdensborgere.

Kompetenceområdet skriftlig kommunikation omfatter følgende fire færdigheds- og vidensområder:

- Læsning: At forstå skriftligt engelsk i forskellige teksttyper.
- Skrivning: At skrive engelsk både dialogisk og mere monologisk.
- Sprogligt fokus: At være opmærksom på at kunne producere sætninger og enkle betydningsbærende morfemer.
- Sproglæringsstrategier: At opbygge strategier til læring af sprog.

Læsning

Den kontekst og sammenhæng, en tekst indgår i, bliver mere kompleks med et større tekstudvalg, og dermed kan formålet med teksten blive sværere at afkode. Dybdeforståelse af tekster kræver stor indsigt i både omverden, tekstens sammenhæng med andre tekster og interne tekstforhold.

Elevernes arbejde med forskellige teksttyper med forskellige formål kan give dem mulighed for dybdeforståelse af teksterne. Undervisningen kan tilrettelægges, så eleverne har fokus på, at kunne afkode synspunkter, underliggende budskaber og tekstproducentens position. Dette kan bl.a. ske ved at læse forskellige tekster om samme emne og fokusere på forskelle og ligheder. Undervisningen kan lede hen imod, at eleverne ved slutningen af 9. klasse kan forstå enkle argumenterende tekster og være opmærksomme på teksters virkemidler og dermed nærme sig større dybdeforståelse.

Skrivning

Skrivning omfatter fortsat forskellige teksttyper, herunder hybridtekster mellem mundtlighed og skriftlighed og multimodale tekster. Tekster bør afpasses i forhold til formålet eller hensigten med teksten og i forhold til modtager og det valgte medie.

Undervisningen kan derfor fokusere på, at eleverne skriver tekster, hvor hensigt, modtager og situation danner en ramme for genre, struktur og sprog. Der kan arbejdes med struktur i hele teksten, i afsnit, i den enkelte sætning og i ord og fraser. Undervisningen kan tilrettelægges, så skrivningen støttes og bør fortrinsvis foregå i klassen, fx gennem brug af modeltekster, fællesskrivning på klassen, brug af skabeloner og samskrivning. Skrivningen bliver i dette forløb mere kompleks både sprogligt og indholdsmæssigt. Undervisningen kan lede hen imod, at eleverne ved slutningen af 9. klasse kan skrive sammenhængende tekster og være bevidste om teksternes formål, modtagere og medie. De kan vælge sproglige former, som er hensigtsmæssige i forhold til disse elementer.

Sprogligt fokus

Der er – som i de tidligere forløb – fokus på funktionel grammatik: Der er sammenhæng mellem teksters formål og de sproglige valg. Det, der er godt i den ene tekst, er måske mindre godt i en anden tekst, afhængigt af hensigten med teksten.

Undervisningen kan give eleverne mulighed for at udvikle rimelig sproglig præcision i forhold til fx tekstens hensigt, både omkring stavning, morfemer, ordforråd, sætninger, tegnsætning og tekststruktur.

Der kan arbejdes med, at støtte eleverne i at bruge fx computerens stave- og grammatikkontrol, elektroniske ordbøger samt grammatiske oversigter og modeltekster. Undervisningen kan lede hen imod, at eleverne ved slutningen af 9. klasse kan beskrive sammenhænge mellem flere sproglige niveauer både på, under og over ordniveau og anvende deres forståelse til præcision af de sproglige valg.

Sproglæringsstrategier

Det skriftlige arbejdes mulighed for god tid i processen kan udnyttes til sproglige overvejelser, som samtidig kan give anledning til, at eleverne udvikler deres sprog generelt og specifikt omkring læsning og skrivning.

Undervisningen kan støtte eleverne i at opbygge selvstændighed omkring deres opmærksomhed og praktiske anvendelse af metoder til at lære mere sprog med. Med henblik på videre forløb kan det være godt at støtte elevernes udvikling af notateteknik på engelsk og deres viden om, hvor man finder, og hvordan man bruger modeltekster. Der kan arbejdes med, at give og modtage respons på skriftligt arbejde ved fx at give dem kriterier for respons og måder at undersøge modeltekster på samt brug af forskellige tilgængelige hjælpemidler.

5.9 Kultur og samfund 8.-9. klasse

Kompetencemålet for kultur og samfund på 3. trin er:

Eleven kan agere selvstændigt i internationale kulturmøder på baggrund af forståelse af kulturelle og samfundsmæssige forhold.

Kompetencemålet har fokus på selvstændighed i elevernes interaktion med andre, og at denne interaktion skal være nysgerrig, respektfuld, velovervejet, konfliktreducerende og hensigtsmæssig. Eleverne skal opnå en overordnet forståelse for, hvad kultur er, og hvordan kulturmøder kan foregå. De bør kende til eksistensen af forskellige regler, normer og værdier i forskellige kulturelle praksisser, hvordan man anvender en sådan forståelse, og hvordan konflikter kan opstå.

Kompetenceområdet kultur og samfund omfatter følgende tre færdigheds- og vidensområder:

- Interkulturel kontakt: At deltage i interaktion med andre børn og unge gennem tekster og kontakter.
- Engelsk som adgang til verden: At få indsigt i, hvor og hvordan engelsk bruges som sprog både i og uden for Danmark.
- Tekster og medier: At kunne genkende forskellige genrer og selv producere nogle af dem samt brug af forskellige medier.

Interkulturel kontakt

Kulturmøder indebærer altid værdier, normer og regler, der forhandles og genforhandles i mødet med andre. Mødet med andre kan forstås gennem refleksion og viden om kultur som begreb og konkrete praksisser. Møder med andre, der måske er meget forskellige fra en selv, indebærer altid risiko for manglende forståelse og konflikt, men denne risiko kan reduceres gennem større forståelse af de mekanismer, der er på spil.

Undervisningen kan give eleverne mulighed for at reflektere over kultur og kulturmøder. Eleverne har brug for at blive klædt på til at undgå stereotyper og misforståelser ved at arbejde med potentielle konfliktpunkter og kulturmøder. Ved at fastholde en åben og nysgerrig tilgang kan undervisningen give eleverne mulighed for at forstå og diskutere disse forhold på engelsk og give dem mulighed for at udvikle en nuanceret opfattelse af kultur- og samfundsforhold i engelsksprogede områder.

Undervisningen kan lede hen imod, at eleverne ved slutningen af 9. klasse kan agere både selvstændigt og fleksibelt i spontane møder med andre på basis af deres viden om forskellige praksisser og de kulturelle elementer, der indgår i sådanne møder.

Engelsk som adgang til verden

Engelsk er et globalt sprog, der bruges til personlige, sociale, uddannelsesmæssige og arbejdsmæssige situationer af mange mennesker. Det giver omfattende mulighed for adgang til verden og betyder samtidig stor diversitet i det sprog og de praksisser, man møder.

I undervisningen kan eleverne derfor møde flere typer af sproglige varianter, dels regionale og sociale, dels forskellige registre, fx gennem film og medier og på tværs af skriftlige og mundtlige genrer. Eleverne kan herigennem komme frem til at kunne identificere de væsentligste sproglige træk, der kendetegner de forskellige varianter. Undervisningen kan lede hen imod, at eleverne ved slutningen af 9. klasse kan beskrive, hvordan sproget farves af de sammenhænge, det indgår i, og kan medvirke til at påvirke internationale møder, så mulige konfliktpunkter i kulturmøderne forstås og undgås.

Tekst og medier

Der findes tekster om alt på engelsk, tekster af alle typer og i alle medier. Den store variation og kompleksitet kan gøre det vanskeligt at udvælge og vurdere tekster kritisk, og det betyder også, at der skal indgå mange overvejelser, når man selv skal producere tekster.

Undervisningen kan give eleverne mulighed for at møde mange teksttyper og forskellige medier. Eleverne kan støttes i at finde og vurdere tekster i forhold til både indhold og sprog. Eleverne lærer som tekstproducenter selv at kunne afpasse stil og indhold efter afsender, hensigt og modtager samt at få erfaringer med forskellige medier. Elevernes eget medieforbrug kan inddrages som en ressource i arbejdet. Mødet med multimodale tekster i undervisningen kan klæde eleverne på til selv at producere multimodale tekster og få forståelse for disse teksters struktur og funktion.

Undervisningen kan lede hen imod, at eleverne ved slutningen af 9. klasse kan forstå og producere tekster med basis i udviklingen af deres egen 'stemme' og med hensigtsmæssig forståelse og valg af sproglige strukturer til støtte for teksternes hensigt.

6 Tværgående emner og problemstillinger

6.1 Tværfaglighed

Tværgående emner og problemstillinger kan bidrage til, at eleverne udbygger deres færdigheder og viden, ved at forskellige fag samarbejder omkring et fælles, relevant indhold. Engelsk kan indgå i samarbejdet med fokus på et eller flere af fagets kompetencemål.

Engelsk kan samarbejde med andre sprogfag, fx i forhold til sammenligninger mellem sprog, tekster og kulturer. I den sproglige tværfaglighed kan der arbejdes med fx metasproglige forklaringer og sproglig opmærksomhed på både fællestræk og forskelligheder i sprogs opbygning og ords betydning, som er på spil i alle sprogfag, herunder også i faget dansk. Engelsk, tysk og dansk har en stor fællesmængde, når det gælder ordforråd. Sprogenes beslægtethed gør det muligt at gætte sig til betydningen af nogle ord og udtryk, hvilket hurtigt åbner op for aktiv brug af sproget gennem leg, opgaver og kreativ udforskning.

Engelsk kan samarbejde med praktisk-musiske fag, fx ved at bevægelse og lege indgår i den tidligere sproglæring, eller ved at inddrage musik i arbejdet med sangtekster og kunst i forbindelse med skriftlige tekster fra forskellige dele af verden. Engelsk kan samarbejde med de naturvidenskabelige fag ved at indgå i internationale projekter, hvor indholdet er naturfagligt, og hvor projektsamarbejdet foregår på hensigtsmæssig brug af engelsk, fx gennem fælles oprettelse af hjemmesider. Engelsk kan samarbejde med kulturfagene, fx historie og samfundsfag, omkring emner af kulturel, samfundsmæssig og global art, som fx en temadag om interkulturel kompetence eller FN's Verdensmål.

Engelsk kan stå i centrum i forhold til skolens internationale samarbejde, som ofte kan involvere flere fagområder, ligesom engelsk kan understøtte elevernes mulighed for at være involverede i internationale projekter.

7 Tværgående temaer

Alle fag skal have fokus på de tre tværgående temaer: sproglig udvikling, it og medier samt innovation og entreprenørskab. Sproglig udvikling indgår som en integreret del af sprogundervisningen og er derfor ikke beskrevet særskilt.

7.1 It og medier

It og medier er en vigtig ressource i engelskundervisningen både som værktøj til sprog, som adgang til verden og som indgang til multimodale tekster. It og mediekompetencer kan udskilles i fire elevpositioner, som i praksis vil have store overlap og sammenfald. De er alle vigtige i engelskundervisningen.

Eleven som kritisk undersøger

Alle fagets kompetenceområder lægger op til, at undervisningen kan arbejde med eleverne som kritiske undersøgere. Internetsøgning er central, da den både omkring sprog, kultur og tekster kan resultere i mere aktuelle informationer end dem, eleverne kan findes i lærebøgerne.

Eleverne kan arbejde med at søge kritisk i forbindelse med det indhold, der arbejdes med i undervisningen. Undervisningen kan på den måde give eleverne mulighed for at udvikle målrettede søgestrategier og kunne vurdere søgeresultaterne kritisk samt citere dem korrekt. Eleverne kan desuden først med støtte og senere selvstændigt kunne anvende relevante digitale hjælpemidler i arbejdet med faget.

Eleven som analyserende modtager

Især i arbejdet med kompetenceområdet kultur og samfund vil der være fokus på, at eleverne bliver analyserende modtagere. Arbejdet kan indebære, at eleverne bliver i stand til at analysere og vurdere medieprodukters måde at præsentere verden på. De kan arbejde med at navigere i disse forskellige tekster og forstå, hvordan forskellige virkemidler har til hensigt at skabe forskellige reaktioner hos forskellige modtagere.

Eleven som målrettet og kreativ producent

Undervisningen kan skabe mulighed for, at eleverne bliver målrettede og kreative producenter af multimodale, digitale produkter. Produkterne kan omfatte både mundtlig kommunikation på fx online video-kommunikation, skriftlig kommunikation på fx blogs, og de kan være tekster, som er hensigtsmæssige i både indhold og sprog i forhold til en kulturel og samfundsmæssig ramme.

Eleven som ansvarlig deltager

Af fagformålet for engelsk fremgår det, at undervisningens overordnede formål er, at eleverne skal kunne anvende engelsk globalt, og at de skal udvikle deres forståelse for mennesker med forskellig kulturel baggrund og forberede sig til et liv i et globalt samfund. Dette liv kan i høj grad involvere it og medier, idet eleverne herigennem kan nå ud i verden og blive deltagende og agerende. Det kan være svært at komme til at rejse, men det er muligt at komme i kontakt med mennesker på mange forskellige måder og fx lave fælles projekter ved at anvende it.

7.2 Innovation og entreprenørskab

Innovation og entreprenørskab kan udskilles i fire indbyrdes afhængige dimensioner:

- Handling
- Kreativitet
- Omverdensforståelse
- Personlig indstilling.

Disse fire områder er alle elementer, som kan indgå i arbejdet med kompetencemålene for faget.

Handling

For at lægge op til handling kan undervisningen arbejde med metodevariation og elevaktivitet både omkring sprog, kultur og tekster. Eleverne skal frem til at turde handle på engelsk i globale kulturmøder og indgå i netværk globalt, hvor de agerer hensigtsmæssigt. Undervisningen kan tilrettelægges, så eleverne kan anvende al deres viden i forhold til sådanne møder, så de kan kommunikere hensigtsmæssigt både mundtligt, skriftligt og digitalt i forskellige situationer, med forskellige formål og forskellige deltagere.

Innovation og entreprenørskab omfatter i høj grad evnen til at samarbejde i grupper med stor forskellighed. Både innovation og sproglig udvikling fremmes, når eleverne arbejder sammen med samarbejdspartnere, som er forskellige fra dem selv. Det udfordrer både tænkning og den sproglige kompetence.

Kreativitet

Kreativitet fremmes ved at eksperimentere. At lære sprog er at eksperimentere med sprog, og ved at bruge sproget i mange sammenhænge udvikler eleverne mere sprog. Det må gerne og ofte være skabende aktiviteter, hvor eleverne opmuntres til at komme med utraditionelle forslag og ideer, og hvor de leger med både sprog, forståelse og tematikker i undervisningen. Når eleverne får mulighed for at udfolde sig gennem flere sanser og samtidig sætte sprog på, udvikles deres sproglige kompetencer. Når de fantaserer om andre steder, hører gode historier og forestiller sig, at de er sammen med andre mennesker, udvikles deres nysgerrighed og interkulturelle kompetence. Når de læser og skriver kreativt og med selvtillid, udvikles deres kompetencer til at anvende tekster. Det giver mulighed for at sætte kompetencerne i spil på forskelligartede måder og derved give fordybelse i læringen.

Omverdensforståelse

Omverdensforståelse er central for undervisningen i engelsk. Eleverne kan møde aktuelle temaer fra mange steder, deres nysgerrighed vækkes, og engelsk kan give dem muligheden for at undre sig over tekster og informationer og for at undersøge forskellige sociale og kulturelle kontekster. Dette kan foregå både gennem sprog, kulturforståelse og tekster.

De skal også interagere med deres omverden. I starten interagerer de med kammerater i klassen både gennem sprog, gennem samarbejde om tekster og gennem fælles produktion af tekster. Sidst i forløbet er det et kompetencemål, at de skal kunne agere selvstændig i internationale kulturmøder ved at have både sprog og forståelse for kulturelle og samfundsmæssige forhold. Kulturmøder kan foregå gennem både mundtlige tekster (samtaler, oplæg), skriftlige tekster (fortællinger, breve) og multimodale tekster (blogs, hjemmesider).

Personlig indstilling

Elevernes evne til at handle, eksperimentere og være i kontakt med omverdenen kan understøttes af tro på egen formåen. Det hjælper at eleverne tror på, at de kan løse de opgaver, de møder. De kan i engelsk understøttes i at udvikle en tro på, at de har de kompetencer, der skal til. En sådan tro på egen formåen på alle områder nås især gennem succesoplevelser, og eleverne kan understøttes i at have succes i arbejdet med både sprog, kultur og tekster. De skal vide, at fejl er nødvendige for at lære og blot tegn på, at man er på vej.

Engelsk – Læseplan

2019

Design: BGRAPHIC

Denne publikation kan ikke bestilles.
Der henvises til webudgaven.

Publikationen kan hentes på:
www.emu.dk

Børne- og Undervisningsministeriet
Styrelsen for Undervisning og Kvalitet
Frederiksholms Kanal 26
1220 København K

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET

